Education Strategies in Medical
2017;9(5): 328-334
www.edcbmj.ir
Survey Article
Farname Inc.

Necessity for learning the knowledge and skills required for nurses in disaster

Mahdiye Nejadshafiee [1,2], Forogh Sarhangi [2], Ali Rahmani [3], Mohamad Mehdi Salari [4]

1. Research Center Management Health, Baqiyatallah Univesity of Medical Sciences,Tehran, Iran
2. Department of Pediatric, Faculty of Nursing, Baqiyatallah University of Medical Sciences,Tehran, Iran
3. Department of Military Nursing, Faculty of Nursing, Baqiyatallah University of Medical Sciences,Tehran, Iran
4. Department of Health, Faculty of Nursing, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Article Information

Article history:

Received: 2016/08/12
Accepted: 2016/12/17
Available online: 2017/01/31

EDCBMJ 2017; 9(5): 328-334

Corresponding author at:

Forogh Sarhangi

Department of Pediatric, Faculty of Nursing, Baqiyatallah University of Medical Sciences,Tehran, Iran

Tel:
09129450632

Email:
sarhangy@yahoo.com

Abstract

Background and Aims: Natural and man-made disasters was considered as permanent threat for all communities, especially Iran. In disasters, health centers need trained and specialized staff which provide health services and treatment with knowledge and skills. Nurses have been in the forefront of medical care throughout the wellness and illness continuum, which should be involved in all aspects of disaster care. This research aimed to develop the curriculum of the care in disasters for baccalaureate degree of nursing.

Methods: This is a descriptive and survey study which was done with overview of the documents, articles and surveys of experts by using delphi technique in 2015. 17 professors were selected purposeful. Topics related to curriculum of Care in disaster were extracted and adjusted, then nurses learning priorities in the field of disaster by using a questionnaire survey in three stages were available to experts and the experts group of educational topics were final selected.

Results: According to a survey conducted, Curriculum of disaster Care in Bachelor of Nursing in 17 subjects, which have 75% of consensus was selected as required learning content in the form of 3 course included 5/1 theoretical unit, 5/0 practical course and 1 training unit.

Conclusion: Education and empowerment of nurses for optimally responsiveness to the needs of disaster victims is emphasized with the current revision of the curriculum and the needed content of 3 courses.

KeyWords: Disaster, Learn, Knowledge, Skill, Nurse

Copyright © 2017 Education Strategies in Medical Sciences. All rights reserved.

How to cite this article:

Nejadshafiee M, Sarhangi F, Rahmani A, Salari M M. Necessity for learning the knowledge and skills required for nurses in disaster. Educ Strategy Med Sci. 2017; 9 (5) : 328-334

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

دوماهنامه علمی پژوهشی
راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
آذر- دی ۱۳۹۵
2017;9(5): 328-334
www.edcbmj.ir
مقاله پیمایشی
Farname Inc.

ضرورت یادگیری دانش و مهارت‌های لازم برای پرستاران در بلایا

مهدیه نژاد شفیعی[۱]، فروغ سرهنگی[۲]، علی رحمانی[۳]، محمدمهدی سالاری[۴]

۱. مرکز تحقیقات مدیریت سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... ، تهران، ایران
۲. گروه پرستاری اطفال، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... ، تهران، ایران
۳. گروه پرستاری نظامی، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... ، تهران، ایران
۴. گروه بهداشت، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... ، تهران، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخچه مقاله
دریافت: ۱۳۹۵/۰۵/۲۲
پذیرش: ۱۳۹۵/۰۹/۲۷
انتشار آنلاین: ۱۳۹۵/۱۱/۱۲

EDCBMJ 2017; 9(5): 328-334

نویسنده مسئول:
فروغ سرهنگی
گروه پرستاری اطفال، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا...، تهران، ایران

تلفن:
۰۹۱۲۹۴۵۰۶۳۲

پست الکترونیک:
sarhangy@yahoo.com

چکیده

زمینه و اهداف: حوادث و بلایای طبیعی و انسان‌ساز تهدیدی همیشگی برای جوامع به‌ویژه برای ایران محسوب می‌شود. در حوادث مراکز درمانی نیاز مبرم به نیروی انسانی متخصص و آموزش‌دیده دارند که بادانش و مهارت ارائه‌دهنده خدمات بهداشتی و درمانی باشند. پرستاران پیشگامان ارائه‌دهنده مراقبت در سرتاسر زنجیره سلامت و بیماری هستند و بایستی با جنبه‌های مراقبت در بلایا درگیر و آشنا شوند. پژوهش حاضر باهدف طراحی برنامه درسی مراقبت در حوادث و بلایا در دوره کارشناسی پرستاری ایران انجام شد.

روش بررسی: این پژوهش از نوع مروری – توصیفی و پیمایشی می‌باشد که با روش مرور اسناد، مقالات و نظرسنجی از خبرگان با تکنیک دلفی در سال ۱۳۹٤ انجام‌شده است. در این مطالعه ۱۷ نفر از اساتید به‌صورت هدفمند انتخاب شدند. عناوین مربوط به برنامه درسی مراقبت در حوادث و بلایا استخراج و تنظیم شد و با استفاده از پرسشنامه کتبی در طی سه مرحله نظرسنجی اولویت‌های یادگیری پرستاران در زمینه حوادث و بحران در اختیار خبرگان قرار گرفت و با برگزاری جلسه گروه متخصصین سرفصل‌های آموزشی انتخاب نهایی شد.

یافته‌ها: بر اساس نظرسنجی انجام‌شده برنامه درسی مراقبت در حوادث و بلایا در دوره کارشناسی پرستاری در ۱۷ عنوان درسی که ۷۵ ٪ توافق آرا روی آنان بود به‌عنوان محتوای یادگیری موردنیاز در قالب ۳ واحد درسی شامل ۱/۵ واحد نظری، ۰/۵ واحد عملی و ۱ واحد کارآموزی انتخاب گردید.

نتیجه‌گیری: تربیت و توانمندسازی پرستاران برای پاسخگویی مطلوب به نیاز مصدومین حوادث و بلایا با بازنگری در برنامه درسی فعلی و توجه به محتوای موردنیاز در حد ۳ واحد درسی مورد تأکید است.

کلمات کلیدی: بلایا، یادگیری، دانش، مهارت و پرستار

کپی‌رایت ©: حق چاپ، نشر و استفاده علمی از این مقاله برای مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی محفوظ است.

مقدمه

امروزه جهان دستخوش حوادث گوناگونی می‌شود که همواره منابع مادی و انسانی را تهدید می‌کند. هرچند پیشرفت‌های عظیم انسان، قدرت او را برای مقابله با سوانح و پاسخگویی به حوادث غیرمترقبه تا حدودی افزایش داده است، اما انسان هنوز نتوانسته به‌طور کامل و صحیح حوادث را تحت کنترل خود درآورد [۱]. حوادث غیرمترقبه و بلایا بی‌توجه به مرزها رخ می‌دهند و زمان رخداد آن‌ها هیچ‌وقت مناسب نیست [۲]. همچنین هیچ فرد یا کشوری در سراسر دنیا از پیامدهای آن‌ها ایمن نیستند [۳]. همه‌ساله دولت‌ها و ملت‌ها با این حوادث مواجه بوده و تلفات جانی و خسارت مالی فراوانی را متحمل می‌گردند

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

[۴]. اطلاعات موجود بیانگر افزایش دفعات وقوع و خسارت ناشی از این حوادث می‌باشد به‌طوری‌که وقوع بلایا در سرتاسر دنیا طی سی سال گذشته دو برابر و تعداد افرادی که آسیب‌دیده‌اند سه برابر شده است [۵].

بلا یا فاجعه عبارت است از اتفاقات ناگهانی و مصیبت باری هستند که الگوی زندگی افراد جامعه را مختل کرده و جان انسان‌ها را به خطر می‌اندازد و صدمات متعددی را به بار می‌آورند. این سوانح می‌توانند طبیعی یا ساخته بشر باشند. به گفته پارکر (۱۹۸۴) فاجعه به یک واقعه اطلاق می‌شود که تعداد قربانیان آن بیشتر از توان پذیرش و قدرت ارائه خدمات بالینی، پرسنل و تجهیزات موجود در مراکز درمانی منطقه‌ای بوده و منابع و پرسنل موجود در بخش‌های بالینی و درمانی قادر به پوشش دادن همه قربانیان در یک‌زمان نیستند [۶].

بشر در چندین سال گذشته شاهد بلایای طبیعی و مصنوعی زیادی بوده است که زندگی میلیاردها نفر را در سرتاسر جهان تحت تأثیر قرار داده است. تخمین زده می‌شود که به‌تنهایی در دهه گذشته حدود ۲ میلیون نفر در اثر بلایا جان خود را ازدست‌داده‌اند، ۴/۲ میلیون نفر مجروح شده، ۳۳ میلیون نفر بی‌خانمان و حدود ۳ میلیارد نفر تحت تأثیر انواع بلایا قرارگرفته‌اند[۷]. سالانه میلیون‌ها نفر در اثر حوادث بزرگ و بلایا تحت تأثیر قرار می‌گیرند [۸]. آماده‌سازی مؤثر جهت پاسخ‌دهی مناسب و به‌موقع به وقایع و بلایای طبیعی میزان موارد ابتلای را کاهش می‌دهد و میزان آسیب را به حداقل می‌رساند [۹].

بلایا توانایی و پتانسیل ایجاد تلفات سنگین را از طریق ایجاد فشار بر روی سیستم‌های مراقبت بهداشتی و درمانی دارند، این بدین معنا است که با توجه به افزایش حجم کار در زمان وقوع بحران، بیمارستان‌ها نیازمند برنامه‌ریزی در زمینه آمادگی در بلایا هستند [۱۰]. بیمارستان‌ها و کارکنان مراکز بهداشتی و درمانی مستقیماً تحت تأثیر حوادث و بحران‌ها قرار می‌گیرند. بیمارستان‌ها به‌عنوان مراکز ثابت و تخصصی ارائه خدمات درمانی، با در اختیار داشتن امکانات و پرسنل مجرب یکی از اجزای مهم فرایند پاسخ به حوادث غیرمترقبه محسوب می‌شوند که رسالت حفظ حیات و سلامت مصدومین را بر عهده‌دارند. به شرطی که آمادگی لازم جهت ارائه خدمات در شرایط بحران را داشته باشند [۱]. پرستاران جزء اولین کسانی هستند که پس از بروز حادثه در محل حاضر می‌شوند بنابراین، باید بتوانند با استفاده از مهارت و سرعت عمل خود مراقبت‌های موردنیاز را برای افراد آسیب‌دیده فراهم کنند تا از تشدید مشکل و ایجاد عوارض در آن‌ها جلوگیری به عمل‌آورند [۱۱]. یکی از اساسی‌ترین نیازهای سلامت جامعه، تربیت افرادی با توانایی‌ها و صلاحیت‌های علمی و عملی ویژه می‌باشد تا در موقعیت‌های بحرانی بتوانند به افراد صدمه‌دیده خدمت‌رسانی کنند [۱۲]. لذا ارتقاء دانش و مهارت این گروه از نظام سلامت، باعث تسهیل در ارائه مراقبت‌های اورژانسی و دستیابی به بهترین سطح ممکن سلامت برای افراد و جامعه درگیر با بحران می‌گردد [۱۳].

تجربیات گذشته در طول زلزله بم نشان داده است که پزشکان، پرستاران و سایر نیروهای درمانی اعزام‌شده در مناطق بحران‌زده هیچ آموزشی را زمینه کمک‌های اولیه و عملیات نجات دریافت نکرده بودند و نحوه مراقبت و درمان در شرایط خاص را بلد نبودند [۱۴]. اگرچه در سال‌های اخیر باوجود انواع گوناگونی از بحران‌ها، آموزش بحران در خط مقدم آموزش قرارگرفته است اما هنوز دانش پرستاری در زمینه بحران در بسیاری از کشورها در دسته ناکافی طبقه‌بندی می‌شود و آگاهی پرستاران در رابطه دانش بحران پایین است و محتوی آموزشی در طول دوره کارشناسی پرستاری به‌خوبی در این زمینه پوشش داده نشده است [۱۵].

در کشور ما نیز مثل بسیاری از کشورهای دیگر سیستم آموزشی پرستاری بحران به‌خوبی و به‌طور کامل توسعه پیدا نکرده است و پرستاران از دانش و مهارت‌های لازم در زمینه مدیریت بحران به دلیل نبود فرصت‌های آموزشی و یادگیری مناسب در این زمینه برخوردار نیستند [۱۶]. نتایج حاصل از یک مطالعه کیفی به روش تحلیل محتوی که توسط الحانی در سال (۱۳۹۰) با عنوان آسیب‌شناسی آموزش درس بحران – فوریت‌ها و حوادث غیرمترقبه در دانشجویان پرستاری انجام‌شده است، نشانگر این مسئله است که کمبودها و کاستی‌هایی در برنامه‌ریزی آموزشی و نحوه اجرای این برنامه درسی وجود دارد و پرستاران فارغ‌التحصیل از دانشکده‌ها به‌اندازه کافی در زمینه مدیریت بحران و حوادث و بلایا آمادگی لازم را کسب ننموده‌اند و روش‌های آموزشی موجود جهت ایجاد آمادگی در پرستاران برای عمل در بالین کافی نیست [۱۷].

بنابراین طراحی و توسعه مباحث پرستاری در بلایا علی‌الخصوص مدیریت پرستاری در بحران را به‌منظور اطمینان از اینکه پرستاران در عمل نیز دارای مهارت‌ها و صلاحیت‌های لازم در پاسخ به بلایا را دارا می‌باشند و نیز به‌خوبی با نقش خود در موقعیت‌های بحرانی آشنا شده‌اند را بایستی مهم تلقی کنیم [۱۸]. پرستاران امروز با چالش‌هایی در زمینه پاسخ به بحران‌های طبیعی- مصنوعی و تکنولوژیکی روبرو هستند و این در حالی است که در محتوی برنامه درسی دانشکده‌های پرستاری در

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

زمینه آمادگی در سوانح و حوادث نقص و کمبود وجود دارد [۱۹].با توجه به اهمیت این موضوع و به‌منظور ایجاد آمادگی لازم در دانشکده‌های پرستاری جهت تربیت پرستاران با توانمندی‌های لازم و مطلوب ازنظر دانشی و مهارتی، ضرورت انجام این مطالعه احساس شده و لذا این تحقیق باهدف طراحی برنامه درسی پرستاران در زمینه مراقبت در حوادث و بلایا انجام‌شده است.

روش بررسی

این پژوهش یک مطالعه مروری- توصیفی و پیمایشی می‌باشد که در سال ۱۳۹۴ به روش دلفی اجراشده است. جامعه پژوهش را ۱۷ نفر از اساتید و خبرگان رشته پرستاری و سایر رشته‌های مرتبط با حوادث و بلایا که صاحب‌نظر و از تجربیات بالایی برخوردار بودند به‌صورت هدفمند و به شیوه گلوله برفی تا رسیدن به اشباع انتخاب شدند و نیز متون و اسناد چاپی و الکترونیکی مرتبط با آموزش پرستاری و مراقبت در حوادث و بلایا در طی ۱۰ سال اخیر و موجود در منابع الکترونیک معتبر علمی نظیر Google Scholar - Science Direct -pub med و... تشکیل داده‌اند.

برای انجام این مطالعه در مرحله اول بررسی منابع و متون در زمینه مراقبت پرستاری در حوادث و بلایا انجام شد و سپس وضعیت موجود آموزش در زمینه مراقبت پرستاری در حوادث و بلایا در ایران و سایر کشورهای در دسترس تعیین‌شده و ۲۰ عنوان مبنی بر مراقبت در حوادث و بلایا استخراج گردید، سپس این عناوین در قالب پرسش‌نامه مرحله اول که اعتبار محتوی و صوری آن ارزیابی‌شده بود در اختیار خبرگان و صاحب‌نظران قرار گرفت تا در مورد اهمیت و اولویت‌بندی عناوین موجود و همچنین عناوین پیشنهادی خود اظهارنظر نمایند که نظرات اساتید در این مرحله به‌صورت ضرورت ماندگاری ۲۰ عنوان پیشنهادی بود همچنین میانگین حجم واحد درسی پیشنهادی به‌صورت ۳/۵ واحد نظری ۲ واحد عملی و ۱/۵ واحد کارآموزی بود. سپس برای راند دوم نظرات مرحله اول جمع‌بندی گردید و مجدداً بر اساس فراوانی نظرات، عناوین بر اساس اولویت لیست گردید و برای ارائه نظر مجدداً در اختیار متخصصین قرار گرفت. پس از جمع‌آوری نظرات خبرگان در این مرحله عناوینی که ۷۵٪ توافق برای ماندگاری را داشتند در این برنامه قرار گرفتند و مابقی از برنامه حذف شدند. از ۲۰ عنوان، ۱۷ عنوان ماندگار شدند و ۳ عنوان (مدیریت درد، مدیریت ریسک و آشنایی بادانش پایه مربوط به پرستاری در بلایا) به دلیل کسب ضریب ماندگاری (نسبت روایی) کمتر از ۷۵٪ از جدول برنامه درسی مربوطه حذف شدند. همچنین در مورد میزان حجم واحد درسی اساتید با ۳/۵ واحد نظری، ۲ واحد عملی و ۱/۵ واحد کارآموزی پیشنهادشده از مرحله قبل موافق بودند. پس از جمع‌بندی نتایج مرحله دوم دلفی، مرحله سوم حضوری با جلسه اکسپرت پنل با شرکت ۷ نفر از متخصصین تشکیل شد و لیست نتایج در اختیار گروه قرار گرفت که بامطالعه و بررسی نهایی در این جلسه عناوین نهایی (هفده عنوان) به‌صورت ۱/۵ واحد نظری، ۰/۵ واحد عملی و ۱واحد کارآموزی مورد تصویب قرار گرفت و پس از تأیید نهایی توسط ایشان تهیه و تدوین برنامه درسی انجام شد.

یافته‌ها

در این مطالعه اکثریت شرکت‌کنندگان، ۱۶ نفر (۹۴/۱۲٪) مرد با میانگین سنی ۴۷ سال،۱۴ نفر (۸۲/۳۶٪) مدرک دکترا داشتند و افراد باسابقه تحصیل و حضور در شرایط بحرانی با تعداد ۱۱ نفر(۶۴/۷۰ ٪) بودند. اکثریت خبرگان۱۴ نفر (۷۶/۴۷٪) ضرورت آموزش و ایجاد توانمندی‌های لازم در پرستاران را در زمینه حوادث و بلایا و مراقبت از مصدومین را خیلی زیاد و ۳ نفر (۲۳/۵۳٪) زیاد ارزیابی نمودند. ۱۲نفر (۷۰٪) از آنان میزان توجه و اهمیت به مقوله حوادث و بلایا را در برنامه درسی فعلی رشته پرستاری کم و خیلی کم ارزیابی نمودند. اکثریت صاحب‌نظران ۱۴ نفر(۸۲٪) ، ضرورت بازنگری در واحدهای رشته کارشناسی پرستاری برای ایجاد توانمندی مراقبت در حوادث و بلایا را زیاد و خیلی زیاد ارزیابی نمودند.

بر اساس نظرسنجی انجام‌شده درنهایت برنامه درسی مراقبت در حوادث و بلایا در دوره کارشناسی پرستاری بر اساس دو عنصر اصلی برنامه درسی که شامل اهداف و محتوا ، در قالب ۳ واحد درسی شامل ۱/۵ واحد نظری، ۰/۵ واحد عملی و ۱ واحد کارآموزی، تدوین و طراحی گردید (جدول ۱).

بحث

در حال حاضر در دانشکده‌های پرستاری ایران، برنامه درسی واحد بحران، فوریت‌ها و حوادث غیرمترقبه به‌صورت ۱/۵ واحد نظری و عملی و واحد کارآموزی به میزان ۲ واحد ارائه می‌گردد. که بر اساس مطالعه‌ای که الحانی با عنوان آسیب‌شناسی آموزش درس بحران – فوریت‌ها و حوادث غیرمترقبه در دانشجویان پرستاری انجام‌شده است، نشانگر این مسئله است که کمبودها و کاستی‌هایی در برنامه‌ریزی آموزشی و نحوه اجرای این برنامه درسی وجود دارد و پرستاران فارغ‌التحصیل از دانشکده‌ها به‌اندازه کافی در زمینه مدیریت بحران و حوادث و بلایا آمادگی لازم را کسب نمی‌کنند و روش‌های آموزشی موجود جهت ایجاد آمادگی در پرستاران برای عمل در بالین کافی نیست [۱۷].

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

جدول شماره ۱. عناوین و محتوای برنامه درسی پیشنهادی مراقبت در حوادث و بلایا در دوره کارشناسی پرستاری

ردیف	عنوان درس	نوع درس (ساعت)
۱	امداد و انتقال و حمل مصدوم در بلایا	۳ نظری
۲	فرماندهی و مدیریت بحران (ICS)	۶ نظری
۳	تروما و مراقبت از مصدومین ترومایی	۲ نظری
۴	تریاژ در Mass Casualty	۲ نظری
۵	برنامه‌ریزی و اقدامات پرستاری در بلایا	۱ نظری
۶	بهداشت در بلایا (بهداشت فردی، عمومی، محیط و تغذیه)	۱/۵ نظری
۷	مراقبت از مصدومین جنگ‌های نوین	۲ نظری
۸	پیشگیری و مراقبت از بیماری‌های عفونی و واگیردار در بلایا	۱/۵ نظری
۹	اخلاق در بحران	۱ نظری
۱۰	مراقبت از گروه‌های خاص و آسیب‌پذیر	۱ نظری
۱۱	مراقبت روحی و روانی از مصدومین	۲ نظری
۱۲	آشنایی با سازمان‌های امداد و نجات	۱
۱۳	مراقبت در پناهگاه‌ها و اردوگاه‌ها	۱ نظری
۱۴	مراقبت از زخم و مدیریت شوک– آشنایی با تجهیزات حفاظتی و مهارت‌ها (بخیه زدن و ...)	۱۷ عملی
۱۵	بازدید از مراکز تروما– آتش نشانی– هلال احمر– اورژانس بیمارستان– اتاق بحران– مرکز فوریت‌های پزشکی و واحدهای جنگ نوین مستقر در تیپ و لشکر	۵۱ کارآموزی

Nakazawa در مطالعه خود با عنوان ارزیابی تأثیر آموزش‌های آمادگی بحران و برگزاری مانور برای دانشجویان پرستاری، از نبود یک گایدلاین استاندارد در زمینه آموزش آمادگی در بلایا برای دانشجویان پرستاری به‌عنوان یک چالش بزرگ در تحقیق خود یاد می‌کند [۲۰]. بنابراین می‌توان گفت نتایج پژوهش حاضر با نتایج این مطالعات همسو بوده و هر دو تأکید بر بازنگری برنامه درسی پرستاری به‌منظور تقویت بیشتر دانش و مهارت پرستاران در زمینه حوادث و بلایا رادارند.

در نظرسنجی از خبرگان در رابطه با چگونگی نیازهای آموزشی پرستاران در زمینه بلایا و حوادث ، اکثریت کارشناسان (۷۶/۴۷٪) در حد خیلی زیاد این موضوع را ارزیابی نمودند. در مطالعه نکویی و همکاران نیازهای آموزشی پرستاران در بلایا را دانش مراقبت از مصدومین ترومایی- مدیریت صحنه و ایمنی می‌داند [۲۱]. همچنین یافته‌های حاصل از یک مطالعه که در زمینه بررسی نیازهای آموزشی دانشجویان کارشناسی پرستاری در رابطه با موضوع آمادگی و پاسخ در بلایا در دو کشور ترکیه و ژاپن در سال ۲۰۱۴ انجام‌شده است نشان‌دهنده این واقعیت است که، دانشجویان پرستاری در هر دو منطقه تمایل به شرکت در دوره‌های آموزشی آمادگی در بحران رادارند و لازم است که مباحث مراقبت در حوادث بزرگ و نیز مهارت‌های مدیریت بحران در محتوای برنامه درسی دوره کارشناسی گنجانده شود [۲۲]. در کشور ما در مقایسه با سایر کشورهای دنیا به دلیل موقعیت سیاسی، اجتماعی و جغرافیایی و با توجه به اینکه تخاصماتی علیه کشور وجود دارد و نیاز بیشتر به یادگیری و توانمندسازی پرستاران با توجه به شرایط بحرانی و حادثه‌خیز بودن ایران بنابراین این برنامه درسی به‌این‌ترتیب بسته‌شده است.

نتیجه‌گیری

این برنامه درسی با در نظر گرفتن دو عنصر مهم اهداف و محتوا در برنامه درسی آموزش پرستاران، جنبه های مختلف و جامع توانمند سازی پرستاران در زمینه بحران را به ویژه جنبه عملی و مهارتی را مورد توجه قرار داده است.

تربیت و توانمند سازی پرستاران برای پاسخگویی مطلوب به نیاز مصدومین حوادث و بلایا با بازنگری در برنامه درسی فعلی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

و توجه به محتوای مورد نیاز در حد ۳ واحد درسی مورد تأکید است. این برنامه درسی به برنامه ریزان درسی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پیشنهاد می گردد تا در بازنگری برنامه درسی این رشته به این نیاز مهم توجه شده و در برنامه گنجانیده شود.

تقدیر و تشکر

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند مراتب تشکر و قدردانی خود را از همکاری صمیمانه همکاران مرکز تحقیقات مدیریت سلامت، دانشکده پرستاری، هلال‌احمر و اورژانس تهران ابراز دارند.

تأییدیه اخلاقی

این مطالعه در ن کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه پژوهش دانشکده پرستاری مورد تأیید قرارگرفته است.

تعارض منافع

نتایج این پژوهش با منافع هیچ سازمان و یا افرادی تعارض ندارد.

منابع مالی

این مقاله منتج از پایان‌نامه در قالب طرح با عنوان طراحی برنامه درسی مراقبت در حوادث و بلایا در دوره کارشناسی پرستاری است که با حمایت مالی مرکز تحقیقات مدیریت سلامت و دانشکده پرستاری انجام‌شده است.

References

1. Emani E, etal. Knowledge of nurses of disaster management and related factors. Journal of Health And Care.2011;13 (4):10-18. [Persian].
2. Risk reduction and emergency preparedness: WHO six – year strategy for health sector and capacity development Avilable from http:// www.who.int/hac/techgidance/preparedness/emergenc y preparedness eng .pdf. Accessed 2009 Apr 16 [Internet]
3. Fung OW LA, Lai CK. Disaster preparedness among Hong Kong nurses. J Adv Nurs. 2008;62(6): 689-703.
4. Group of Athours. [Guidlins for medical service center in disaster]. Tehran: Crescent Institute of Higher Education; 2007. [Persian].
5. International Strategy for Disaster Reduction. Avilable from http://www.unisdr.org/. Accessed 10 Nov 2008.
6. Sistani F, Rezapoor R, Zaghari Tafreshi M, Ahmadvand H, M. Z. [Disaster Nursing].Tehran. Arvij; 2007.[persian].
7. EM-DAT: The OFDA/CRED International Disaster Database. Université catholique de Louvain, Brussels, Belgium. 2013. Available at: www.emdat.be (accessed 02, 2013).
8. Jennings-Sanders A. Teaching disaster nursing by utilizing the Jennings Disaster Nursing Management Model. Nurse Educ Pract. 2004; 4(1): 69-76.
9. Magnaye B, Lindsay Munoz M, Ann Munoz MV, Munoz RM, Muro J. The role ,preparedness and management of nurses during disasters. E-International Scientific Research Journal. 2011; 3(4): 269-294.
10. Diab GM, Mabrouk SM. The effect of guidance booklet on knowledge and attitudes of nurses regarding disaster preparedness at hospitals. Nursing Education and Practice J. 2015; 5 (9): 17-31.
11. Mitani S, Kuboyama K, Shirakawa T .Nursing in sudden-onset disasters: factors and information that affect participation. Prehospital and disaster medicine. 2003; 18 (04): 359-366.
12. Daily E, Padjen P, Birnbaum M. A review of competencies developed for disaster healthcare providers: limitations of current processes and applicability. Prehospital and disaster medicine. 2010; 25 (05):387-95.
13. Walsh L, Subbarao I, Gebbie K, Schor KW, Lyznicki J, Strauss-Riggs K, et al. Core competencies for disaster medicine and public health. Disaster medicine and public health preparedness. 2012; 6 (01): 44-52.
14. Saghafinia M, Araghizade H, Nafissi N, Asadollahi R. Treatment management in disaster: A review of the Bam earthquake experience. Prehospital and disaster medicine. 2007; 22 (06): 517-521.
15. Pesiridis T, Sourtzi P, Galanis P, Kalokairinou A. Development, implementation and evaluation of a disaster training programme for nurses: A Switching Replications randomized controlled trial. Nurse education in practice. 2015; 15 (1): 63-67.
16. Zarea K, Beiranvand S, Sheini-Jaberi P, Nikbakht-Nasrabadi A. Disaster nursing in Iran: Challenges and opportunities. Australasian Emergency Nursing Journal. 2014; 17 (4): 190-196.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

17. Alhani F, Jalalinia F. Pathology of Training The Course on Emergency, and Crisis Management in Nursing Curriculum: a Qualitative Study. Iranian Journal of Medical Education. 2011;11(3):254-68. .[persian].

18. Powers R, Daily E. International disaster nursing : Cambridge University Press; 2010.

19. Weiner E, Irwin M, Trangenstein P, Gordon J. Emergency preparedness curriculum in nursing schools in the United States. Nursing Education Perspectives. 2005; 26 (6): 334-339.

20. Alim S, Kawabata M, Nakazawa M. Evaluation of disaster preparedness training and disaster drill for nursing students. Nurse education today. 2015; 35 (1): 25-31.

21. Moghaddam MN, Saeed S, Khanjani N, Arab M. Nurses' Requirements for Relief and Casualty Support in Disasters: A Qualitative Study. Nursing and Midwifery Studies. 2014; 3 (1). 9939.

22. OztekIn SD, Larson EE, Altun Ugras G, Yuksel S. Educational needs concerning disaster preparedness and response: A comparison of undergraduate nursing students from Istanbul, Turkey, and Miyazaki, Japan. Japan Journal of Nursing Science. 2014; 11 (2): 94-101.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]